

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Кафедра соціальної роботи

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-педагогічної роботи
Майя НІКОЛАЄВА
“ 20 _____ 2024 р.”

ПРОГРАМА
ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

«Соціальна робота з різними категоріями клієнтів в умовах воєнного стану»

Рівень вищої освіти
Спеціальність

післядипломна освіта
231 Соціальна робота

ОНУ
2024

Програма підвищення кваліфікації «Соціальна робота з різними категоріями клієнтів в умовах воєнного стану». Одеса: ОНУ, 2024. 17 с.

Розробники:

Т.П.Хлівнюк, к. політ. наук, доцент, завідувач кафедрою соціальної роботи;

К.О.Кулава, д.філософ.у галузі соціальної роботи, доцент кафедри соціальної роботи;

У.В.Варнава, к.психол.н., доцент кафедри соціальної роботи

Робоча програма затверджена на засіданні Вченої ради ФПСР ОНУ імені

І. І. Мечникова

Протокол № 7 від "19" червня 2024 р.

Голова Вченої ради

(підпис)

Лариса ДУНАСВА

Обговорено та рекомендовано до затвердження навчально-методичною комісією (НМК) факультету психології та соціальної роботи:

Протокол № 10 від "18" червня 2024 р.

Голова НМК

(підпис)

Кременчуцька М.К.

Обсяг програми	180 год / 6 кредитів ЄКТС
Строки виконання програми	5 тижнів
Форма підвищення кваліфікації	Очна (денна)
Мета	<p>Мета курсу підвищення кваліфікації фахівців соціальної сфери полягає у підвищенні професійної компетентності слухачів щодо роботи з різними категоріями клієнтів у складних соціальних умовах, зокрема в умовах воєнного стану. Програма спрямована на розвиток навичок визначення потреб клієнтів, ведення випадку, планування та організації соціальної роботи, сімейно-орієнтованої роботи, професійної комунікації та управління стресом. Це включає формування здатності ефективно аналізувати та вирішувати кризові ситуації, використовуючи сучасні методи соціальної роботи та комунікації, а також практичні навички управління стресом та надання підтримки клієнтам у стресових станах.</p>
Завдання	<ul style="list-style-type: none"> - сформувані вміння визначати категорію, потреби і запити клієнта соціальної роботи; - вивчити особливості технології ведення випадку . ролі, функцій, взаємодії та партнерства різних соціальних інституцій, особливості планування та організації соціальної роботи з різними категоріями клієнтів; - сформувані знання з особливостей організації та здійснення сімейно – орієнтованої соціальної роботи; - сформувані компетентності щодо соціальної роботи з різними категоріями вразливих сімей та дітей , а також сімей та дітей в сжю; - навчити аналізувати кризові явища в сім'ї , обирати адекватні стратегії допомоги сім'ї, дітям та молоді. - ознайомити з теоретичними знаннями складових комунікаційного процесу - сформувані знання з особливостей організації та здійснення комунікаційних кампаній; - сформувані компетентності щодо налаштування внутрішніх та зовнішніх комунікацій організації; - ознайомити з прийомами ненасильницької , альтернативної та додаткової комунікації у соціальній сфері - надати уявлення про основні поняття у проблематиці стресу та стрес - менеджменту, знання про різновиди стресу, особливості перебігу в умовах воєнного стану; - сформулювати знання про базові принципи та технології соціальної роботи з клієнтами у стресовому стані. - надати розуміння специфіки прояву стресових реакцій та станів у працівників соціальної сфери; - сформувані практичні вміння управління стресом у соціальній роботі; - забезпечити практичне оволодіння навичками ефективних засобів запобігання руйнівних наслідків стресу; - відпрацювати володіння психологічними методами

	діагностики і корекції стресу в умовах воєнного стану.
Напрями	Соціальна робота з різними категоріями клієнтів Соціальна робота з сім'ями, дітьми та молоддю Професійна комунікація у соціальній роботі Психологія стресу Практикум стрес – менеджменту в соціальній сфері
Перелік компетентностей, які вдосконалюються	<p>К. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов</p> <p>ЗК11. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя</p> <p>ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК5. Здатність планувати та управляти часом.</p> <p>ЗК6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності</p> <p>ЗК7. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК12. Здатність приймати обґрунтовані рішення</p> <p>б) спеціальних фахових (ФК):</p> <p>ФК1. Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного).</p> <p>ФК5. Здатність до виявлення, соціального інспектування і оцінки потреб вразливих категорій громадян, у тому числі які опинилися в складних життєвих обставинах.</p> <p>ФК7. Здатність до співпраці у міжнародному середовищі та розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці.</p> <p>ФК9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів.</p> <p>ФК12. Здатність ініціювати соціальні зміни, спрямовані на піднесення соціального добробуту.</p> <p>ФК14. Здатність до застосування методів менеджменту для організації власної професійної діяльності та управління діяльністю соціальних робітників і волонтерів, іншого персоналу</p> <p>ФК15. Здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад.</p> <p>ФК17. Здатність виявляти і залучати ресурси організацій партнерів з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності.</p>

	<p>ФК18. Здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері.</p> <p>ФК 19. Здатність здійснювати моніторинг та оцінку результатів актуальності та якості послуг, що надаються фахівцем у сфері соціальної роботи.</p> <p>ФК20. Здатність до сприяння підвищенню добробуту і соціального захисту осіб, здійснення соціальної допомоги та надання підтримки тим, хто перебуває у складних життєвих обставинах.</p> <p>ФК21. Здатність організовувати та надавати соціальні послуги особам/сім'ям, які потрапили у складні життєві обставини чи вразливе становище і потребують соціальних послуг або допомоги, використовуючи інструменти.</p> <p>ФК23. Здатність до формування вмінь міжкультурного спілкування, розвитку взаємної міжкультурної поваги до цінностей культур світу, толерантності, усвідомлення себе як полікультурного суб'єкта.</p> <p>ФК24. Здатність застосовувати основні підходи та стратегії роботи в умовах надзвичайних ситуацій, здійснювати соціальний супровід клієнтів у кризових станах , використовувати емоційну компетентність та навички саморегуляції.</p>
Очікувані результати	<p>У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен знати:</p> <p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - специфіку життєвих проблем конкретних категорій клієнтів соціальної роботи; - підходи, які використовують у соціальній роботі з конкретними категоріями клієнтів - методи і методика практичної соціальної роботи з конкретними категоріями клієнтів - організаційні засади соціальної роботи з різними категоріями клієнтів соціальної роботи; - приклади роботи установ та організацій соціальної сфери з різними категоріями клієнтів в умовах воєнного стану. - сучасні форми сімейних стосунків, класифікацію сімей; - особливості організації та провадження сімейно – орієнтованої соціальної роботи; - особливості соціальної роботи з різними категоріями вразливих сімей, дітей та молоді , а також сімей, дітей та молоді в СЖО; - основи професійної комунікації; - основи організації та проведення комунікаційних кампаній з соціальних змін; - роль факторів, що впливають на ефективність комунікаційних кампаній; - особливості професійної комунікації з різними категоріями клієнтів у соціальній сфері. - системну стратегію аналізу стресових станів, що виникають у конкретних трудових ситуаціях конкретні форми і

симптомокомплекси проявів основних видів станів зниженої працездатності і стресу

- визначати, аналізувати та пояснювати наслідки стресових станів
- методи діагностики, профілактики та корекції стресу у практичній діяльності.
- рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

Уміти:

- аналізувати соціальні явища, пов'язані з конкретними категоріями клієнтів соціальної роботи;
- підбирати методи та методики роботи відповідно до проблем різних категорій клієнтів соціальної роботи;
- визначати категорію клієнтів соціальної роботи.
- встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами.
- формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу соціальної проблеми.
- аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.
- розробляти перспективні та поточні плани, програми проведення заходів, оперативно приймати ефективні рішення у складних ситуаціях.
- використовувати методи профілактики для запобігання можливих відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, для розв'язання конфліктів, попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин.
- використовувати методи соціальної діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів.
- самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна соціальна допомога.
- виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.
- демонструвати вміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей.
- конструювати процес та результат соціальної роботи в межах поставлених завдань, використовувати кількісні та якісні показники, коригувати план роботи відповідно до результатів оцінки.
- формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу соціальної проблеми та формувати комунікаційну стратегію;
- підтримувати взаємини з клієнтами на підґрунті взаємної довіри, використовуючи різні види комунікаційного впливу

відповідно до етичних принципів і стандартів соціальної роботи;

- використовувати ефективні комунікаційні інструменти для побудови внутрішніх та зовнішніх комунікацій організації;
- демонструвати при комунікації толерантну поведінку;
- застосовувати різні види та форми комунікації
- адекватно використовувати діагностичний інструментарій для винесення інтегративних діагностичних рішень,
- використовувати способи і техніки проведення профілактичної та психокорекційної роботи, спрямованої на оптимізацію стрес-менеджменту.
- застосовувати сучасні методи протистояння стресу у соціальній роботі.
- ілюструвати прикладами закономірності та особливості перебігу стресу в практиці соціальної роботи
- визначати напрямки психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів соціально-психологічної допомоги щодо запобігання стресу.
- здійснювати рефлексію щодо власного переживання стресу.

ПРН1. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами

ПРН2. Вільно спілкуватися усно і письмово державною та іноземною мовами з професійних питань.

ПРН 3. Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері

соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.

ПРН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу соціальної проблеми

ПРН5. Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.

ПРН6. Розробляти перспективні та поточні плани, програми проведення заходів, оперативно приймати ефективні рішення у складних ситуаціях.

ПРН7. Використовувати спеціалізоване програмне забезпечення у ході розв'язання професійних завдань

ПРН10. Аналізувати соціально-психологічні процеси в малих та великих групах.

ПРН11. Використовувати методи профілактики для запобігання можливих відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, для розв'язання конфліктів, попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин.

ПРН13. Використовувати методи соціальної діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів.

ПРН 14. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких

	<p>потрібна соціальна допомога</p> <p>ПРН15. Приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки.</p> <p>ПРН 16. Застосовувати методи менеджменту для організації власної професійної діяльності та управління діяльністю соціальних робітників і волонтерів, іншого персоналу.</p> <p>ПРН18. Налагоджувати співпрацю з представникам різних професійних груп та громад; використовувати стратегії індивідуального та колективного представництва інтересів клієнтів</p> <p>ПРН19. Виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.</p> <p>ПРН21. Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.</p> <p>ПРН22. Демонструвати вміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей.</p> <p>ПРН23. Конструювати процес та результат соціальної роботи в межах поставлених завдань, використовувати кількісні та якісні показники, коригувати план роботи відповідно до результатів оцінки.</p> <p>ПРН24. Планувати, організовувати процес надання та надавати соціальні послуги особам/сім'ям, які потрапили у складні життєві обставини чи вразливе становище.</p> <p>ПРН26. Формувати вміння міжкультурного спілкування, розвивати міжкультурну повагу до цінностей культур світу, толерантність, усвідомлення себе як полікультурного суб'єкта.</p> <p>ПРН27. Надавати соціально-психологічну допомогу клієнтам в умовах надзвичайних ситуацій та у кризових станах; застосовувати прийоми психологічної саморегуляції та психопрофілактики станів ризику, використовувати емоційну компетентність.</p> <p>.</p>
Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації	Свідоцтво про підвищення кваліфікації встановленого зразка
Місце виконання програми	за місцезнаходженням суб'єкта підвищення кваліфікації та/або дистанційно
Мінімальна та максимальна кількість осіб в групі	5-25 слухачів
Викладання та навчання (методи навчання, форми проведення навчальних	Професійно-орієнтоване навчання, використання методу проектів у навчанні, ігрові технології, технології інтенсивного і дистанційного навчання, створення презентацій, використання інтернет-ресурсів, платформ, інтерактивні

занять)	вправи тощо
Форма підсумкового контролю	Тестовий контроль

1. Опис програми

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
<p>Загальна кількість: кредитів – 6</p> <p>годин – 180</p> <p>змістових модулів – 6</p>	<p>Галузь знань: <u>23 Соціальна робота</u></p> <p>Спеціальність: _ 231 Соціальна робота</p> <p>Рівень вищої освіти: <u>післядипломна освіта</u></p>	<p>Очна (денна) форма навчання</p>	<p>заочна форма навчання</p>
			<p>Обов'язковий освітній компонент</p>
		<p>Рік підготовки:</p>	
		<p>Семестр</p>	
		<p>Лекції</p>	
		<p>38 год.</p>	
		<p>Практичні, семінарські</p>	
		<p>38 год.</p>	
		<p>Лабораторні</p>	
		<p>Самостійна робота</p>	
		<p>108 год.</p>	
		<p>Форма підсумкового контролю: <u>залік</u></p>	

2.ПРОГРАМА КУРСУ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

Змістовий модуль 1. Соціальна робота з різними категоріями клієнтів.

1. Теоретичні засади соціальної роботи з різними категоріями клієнтів
2. Соціальна робота з клієнтами «груп ризику» а клієнтами у СЖО.
3. Соціальна робота з вимушено переміщеними особами
4. Соціальна робота з постраждалими від збройних конфліктів
5. Соціальна робота з ветеранами та військовослужбовцями

Змістовий модуль 2. Соціальна робота з сім'ями, дітьми та молоддю

1. Сімейно - орієнтована соціальна робота
2. Соціальна робота з сім'ями
3. Соціальна робота з дітьми
4. Соціальна робота з молоддю
5. Ведення випадку у соціальній роботі з сім'ями та дітьми та молоддю

Змістовий модуль 3. Професійна комунікація у соціальній роботі.

1. Комунікація та комунікаційний процес: сутність і головні поняття, відмінність від спілкування.
2. Комунікаційні кампанії для зміни поведінки.
3. Комунікаційні інструменти для соціальних та поведінкових змін.
4. Зовнішні та внутрішні комунікації організації.
5. Ненасильницьке спілкування у професійній комунікації працівників соціальної сфери. Особливості комунікації у період воєнного стану.
6. Альтернативна та додаткова комунікація у соціальній роботі

Змістовий модуль 4. Психологія стресу.

1. Сучасне уявлення про стрес. Теорії та моделі стресу.
2. Психологічний (емоційний) стрес
3. Суб'єктивні та об'єктивні причини виникнення стресу
4. Форми прояву стресу
5. Травматичний та професійний стрес, його наслідки

Змістовий модуль 5. Практикум стрес – менеджменту в соціальній сфері

1. Стрес у соціальній сфері.
2. Чинники що впливають формування стресових ситуацій.
3. Комплексна методологія оцінки та корекції психологічного стресу.
4. Методи профілактики стресових ситуацій.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин				
	Денна (вечірня) форма				
	Σ	у тому числі			
Л		П	Лаб	Ср	
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Соціальна робота з різними категоріями клієнтів. 1. Теоретичні засади соціальної роботи з різними категоріями клієнтів 2. Соціальна робота з клієнтами «груп ризику» а клієнтами у СЖО. 3. Соціальна робота з вимушено переміщеними особами 4. Соціальна робота з постраждалими від збройних конфліктів 5. Соціальна робота з ветеранами та військовослужбовцями	60	12	12		36
Змістовий модуль 2. Соціальна робота з сім'ями, дітьми та молоддю 1. Сімейно - орієнтована соціальна робота 2. Соціальна робота з сім'ями 3. Соціальна робота з дітьми 4. Соціальна робота з молоддю 5. Ведення випадку у соціальній роботі з сім'ями та дітьми та молоддю	30	6	6		18
Змістовий модуль 3. Професійна комунікація у соціальній роботі. 1. Комунікація та комунікаційний процес: сутність і головні поняття, відмінність від спілкування. 2. Комунікаційні кампанії для зміни поведінки. 3. Комунікаційні інструменти для соціальних та поведінкових змін. 4. Зовнішні та внутрішні комунікації організації. 5. Ненасильницьке спілкування у професійній комунікації працівників соціальної сфери. Особливості комунікації у період воєнного стану. 6. Альтернативна та додаткова комунікація у соціальній роботі.	30	6	6		18
Змістовий модуль 4. Психологія стресу. 1. Сучасне уявлення про стрес. Теорії та моделі стресу. 2. Психологічний (емоційний) стрес 3. Суб'єктивні та об'єктивні причини виникнення стресу 4. Форми прояву стресу	30	6	6		18

5. Травматичний та професійний стрес, його наслідки в умовах воєнного стану					
Змістовий модуль 5. Практикум стрес – менеджменту в соціальній сфері 1. Стрес у соціальній сфері. 2. Чинники що впливають формування стресових ситуацій в умовах воєнного стану. 3. Комплексна методологія оцінки та корекції психологічного стресу. 4. Методи профілактики стресових ситуацій в умовах воєнного стану.	30	6	6		18
Всього за модулем:	180	36	36		108

5. САМОСТІЙНА РОБОТА

Види самостійної роботи:

- Вивчення літератури і конспекту лекцій.
- Підготовка до групових занять.
- Самостійна робота з літературою.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин д/в
1	Змістовий модуль 1. Соціальна робота з різними категоріями клієнтів	36
2	Змістовий модуль 2. Соціальна робота з сім'ями, дітьми та молоддю	18
3	Змістовий модуль 3. Професійна комунікація у соціальній роботі.	18
4	Змістовий модуль 4. Психологія стресу.	18
5	Змістовий модуль 5. Практикум стрес – менеджменту в соціальній сфері	18
	Разом	108

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- словесні методи: лекція, пояснення, бесіда, обговорення, дискусія;
- наочні методи: презентація, ілюстрація, демонстрація;
- методи формування практичних умінь і особистісних якостей: виконання практичних завдань, вправи, підготовка і здійснення виступів перед аудиторією.

Самостійна робота включає роботу з текстовим матеріалом та виконання індивідуальних завдань: складання реферату та підготовку презентацій та практичні завдання).

7. ФОРМИ КОНТРОЛЮ І МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ (У Т.Ч. КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ)

При вивченні дисципліни здійснюється підсумковий контроль, який проводиться з метою визначення рівня підготовленості слухача з певних тем, розділів програми підвищення кваліфікації, якості виконання конкретних завдань та здійснюється впродовж курсів під час проведення аудиторних занять та при виконанні самостійної роботи.

Об'єктом оцінювання є:

- програмний матеріал, який викладається на лекціях;

- програмний матеріал для практичних занять, який передбачений програмою;
- програмний матеріал для самостійного вивчення, який передбачений програмою.

Форма підсумкового контролю – залік.

Поточний контроль проводиться з метою визначення рівня підготовленості студента з певних тем, розділів програми підвищення кваліфікації, якості виконання конкретних завдань та здійснюється впродовж занять (лекції, практичні заняття) та при виконанні самостійної роботи.

Підсумкова оцінка визначається шляхом тестування результатами поточного контролю за 100-бальною шкалою з метою визначення рівня оволодіння матеріалом, слухач повинен набрати 80% правильних відповідей.

8. НАВЧАЛЬНО МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

- Програма підвищення кваліфікації.
- Мультимедійні презентації.
- Допоміжний роздатковий матеріал.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Бурмака Т. М., Великих К. О. Комуникативний менеджмент : конспект лекцій. Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. 69с.
2. Дмитро Коник. Комунікаційні кампанії для зміни поведінки. Практичний посібник. 2021. 156с.
3. Кейс-менеджмент внутрішньо-переміщених осіб: методичні рекомендації / Автор-упорядник: Гусак Н.Є. К., 2015. 62 с.
4. Комунікаційний інструментарій для державних службовців. Л. Косар., Я. Камініс., Е. Халісте та ін. Київ. 2018. 136с.
5. Купенко О. В. Соціальна робота: від теорії до практики : навчальний посібник Суми : Сумський державний університет, 2020. 192с.
6. Мітіна С.В., Белавін С.П., Орловська О.А., Журавель О.П., Стеблянко О.Г. та ін. Соціальна робота з різними категоріями клієнтів . К.: Галактика. 2021. 436с.
7. Наугольник Л. Б. Психологія стресу: підручник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2015. 324 с.
8. Посібник з планування внутрішньої комунікації. URL: https://eu4pfm.com.ua/wp-content/uploads/2021/06/EU4PFM_148x2103mm.pdf
9. Практичний посібник для працівників комунікаційних структур в органах влади. URL: <http://imi.org.ua/wp-content/uploads/2017/06/posibnyk.pdf>
10. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
11. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
12. Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми : посіб. у 2-х ч.; Ч. 1. Сучасні орієнтири та ключові технології / З. П. Кияниця, Ж. В. Петрочко. К. : ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. 256 с.
13. Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми: посіб. у 2-х ч.; Ч. 2 (Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми) . А. В. Аносова, О. В. Безпалько, Т. П. Цюман та ін. / За заг. ред.: Т. В. Журавель, З. П. Кияниця. К. : ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. 352 с.
14. Соціальна робота з різними категоріями клієнтів. Мітіна С.В., Белавін С.П., Орловська О.А., Журавель О.П., Стеблянко О.Г. та ін. К.: Галактика. 2021. 436

15. Чайка М. С., Усатенко Г. В., Кривоногова О. В. Теорія та практика використання альтернативної комунікації для осіб з особливими освітніми потребами : навчально-методичний посібник. Київ : ФОП Усатенко Г. В., 2021. 80 с.
16. Selye, H. "Stress and disease". Science. 122 p

Додаткова

1. Анастасія Медвідь, Аліна Дзюбка, Марина Брага. Комунікації для соціальних та поведінкових змін у сфері неінфекційних захворювань Практичний посібник.65с.
2. Бралатан В.П. Професійна етика: Навч. посіб. / В. П. Бралатан, Л. В. Гуцаленко, Н. Г. Здирко. – К. : Центр учбової літератури, 2011. 252 с.
3. Варнава У. В. Механізми подолання життєвих труднощів у сучасній сім'ї . Наука і освіта.2015. No 10. С. 131-135.
4. Даниляк О., Маринець С.-А., Заячківська О. Еволюція знань про стрес: від Ганса Сельє до сучасних досягнень URL: <https://mspsss.org.ua/index.php/journal/article/download/121/102/>
5. Державний стандарт надання послуг із соціальної профілактики торгівлі людьми URL: <http://surl.li/ecbdw>
6. Державний стандарт паліативного догляду URL: <http://surl.li/yevx>
7. Державний стандарт соціальної інтеграції та реінтеграції бездомних осіб URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1671-13#Text>
8. Державний стандарт соціальної послуги підтриманого проживання осіб похилого віку та осіб з інвалідністю URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0806-17#Text>
9. Міжнародна федерація соціальної роботи. Етичні принципи соціальної роботи. URL: <https://www.ifsw.org/global-social-work-statement-of-ethical-principles/>
10. Почепцов Г. «Спічрайтер і його робота» URL: http://osvita.mediasapiens.ua/ethics/manipulation/spichrayter_i_yogo_robota/
11. Психологія сім'ї: підручник / за ред. В. М. Поліщука. Суми: Університетська книга, 2021. 248с.
12. Психосоціальний стрес: прояви та техніки його подолання : рек. бібліограф. покажч. /Харків. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди, наук. б-ка ; уклад. Т. І. Неудачина ; відп. ред.О. Г. Коробкіна. – Харків : ХНПУ, 2020. - 49 с. Режим доступу: http://hnpu.edu.ua/sites/default/files/files/biblioteka/psyho_soc_stres_2020.pdf
13. Робота із соціальними мережами. Посібник з питань використання соціальних мереж, розроблений Департаментом преси і публічної інформації Консультативної місії ЄС в Україні. м. Київ, серпень 2020 р.47с.
14. Соціальна робота з сім'ями: теорії, моделі, ефективні практики: колективна монографія. Волинський національний університет імені Лесі Українки. / За редакцією В. Петровича, С. Чернети. Луцьк: ФОП Галяк Жанна Володимирівна, друкарня «Волиньполіграф», 2021, 342 с.
15. Хлівнюк Т.П., Кулава К.О. Методи соціального консультування різних категорій сімей та осіб. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені М. Коцюбинського. Серія: Педагогіки і психології. 2021. № 67 – С. 122-127. ISSN 2415-7872
16. Шандора Сабо, Каталін Сабо, Оксана Заячківська. Стрес: від Ганса Сельє до сьогодні.Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, Наукове Товариство Шевченка, Львів, 2019. 120 с.
17. Ясиневич Я. Комунікація громадських ініціатив. URL: http://imi.org.ua/wp-content/uploads/2017/06/posibnyk-Yaryna-final_22.11.2016.pdf

15. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Вплив ділових культур на спілкування з іноземними партнерами. URL: https://pidru4niki.com/19991130/menedzhment/vpliv_dilovih_kultur_spilkuvannya_inozemnimi_partnerami
2. Дія.Цифрова освіта. URL: <https://osvita.diiia.gov.ua/>
3. Катерина Кулава. Наукові публікації URL: <http://surl.li/dwqmt>
4. Матеріали форуму SHKALA. Форум з комунікацій для соціальних та поведінкових змін URL: https://www.youtube.com/playlist?list=PLiD9r2UoX9ANDVBoi3yZd6KsDU2j_xnVS
5. Міжнародна організація з міграції URL: <https://ukraine.iom.int/uk/mom-v-ukrayini>
6. Міністерство соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua>
7. Наукова бібліотека Одеського національного університету імені І.І. Мечникова URL: <http://lib.onu.edu.ua/>
8. Науковий журнал «Психологія та соціальна робота» URL: <http://lib.onu.edu.ua/psychologyya/>
9. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
10. Національна соціальна сервісна служба України URL: <https://nssu.gov.ua/>
11. Онлайн-курси: про виступи, ділове спілкування, сторітелінг. URL: <https://platfor.ma/google-zapustyv-bezkoshtovni-onlajn-kursy-pro-vystupy-dilove-spilkuvannya-storiteling-ukrayinskoyu/>
12. Офіційний вебпортал Верховної Ради України URL: <https://www.rada.gov.ua/>
13. Партнерство кожній дитині URL: <http://archive.p4ec.org.ua/index.php?hl=ua>
14. Хлівнюк Тетяна Петрівна. Наукові публікації URL: <https://scholar.google.com/citations?user=9HcSZG4AAAAJ&hl=uk>
15. ЮНІСЕФ . . URL: <https://www.unicef.org/ukraine/>